

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Toivonen, Hanna-Mari

Title: Valmentajien kykyä tukea sosiaalista oikeudenmukaisuutta voi kehittää

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Liikuntatieteellinen seura 2024

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Toivonen, H.-M. (2024). Valmentajien kykyä tukea sosiaalista oikeudenmukaisuutta voi kehittää. *Liikunta ja tiede*, 61(3), 33.

vastaista, kun taas toiset joutuvat sitä käyttäessään sivuuttamaan arvonsa. Joidenkin urheilijoiden uskottiin myös perustelevan dopingin käyttöä muiden urheilijoiden käyttämällä kielletyillä menetelmillä. Pääosin urheilijat pitivät kuitenkin dopingia ei-toivottuna viimeisenä keinona parantaa menestymänsä mahdollisuuksiaan.

Esiin nousi useita tapoja vähätellä arvoriikkomuksia. Käyttäytymistä selitetään usein urheilun kirjoittamattomilla säännöillä. Arvoriikkomusta saatetaan pitää oikeutettuna, koska sen avulla voi saavuttaa jonkin tärkeän päämäärän. Toisaalta monet urheilijat kokivat puhtaissa arvoissa pysymisen vahvistavan heitä ihmisenä ja urheilijana.

Arvot erosivat osalla toisistaan urheilun ulkopuolella ja urheilijana. Jotkut puhuivat jopa urheilun sisäisistä tilannekohtaisista arvojärjestelmistä, kuten kilpailun aikaisista ja sen jälkeisistä arvoista. Osa urheilijoista koki, etteivät heidän arvonsa olleet muuttuneet uran varrella, vaan ainoastaan niiden tärkeysjärjestys.

LÄHDE: Petrőczy, A., Martinelli, L. A., Thrower, S. N., Veltmaat, A., Heyes, A., Barkoukis, V., Bondarev, D., Elbe, A.-M., Lazuras, L., Mallia, L. & Zelli, A. 2024. Elite athletes' values in action: An important yet complicated aspect in anti-doping education. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2024.2337302>

Valmentajien kykyä tukea sosiaalista oikeudenmukaisuutta voi kehittää

VALMENTAJAT VOIVAT TUKEA urheilijoiden hyvinvointia, turvallisuutta ja osallistumista urheiluun. Kriittisen reflektion avulla he pystyvät tunnistamaan ja kehittämään valmennuskäytäntöjään. Kauden aikana osa valmentajista tunnisti käyttävänsä poissulkevia valmennusmenetelmiä, joiden normalisointi on tavallista urheilussa.

Toiset valmentajat pohtivat kriittisesti, kuinka sorto urheilussa syntyy ja sitä ylläpitäviä valtajärjestelmiä. He eivät osanneet tai uskaltaneet puuttua asiaan tai eivät kokeneet kykenevänsä saamaan aikaan merkittävää muutosta. Edistyneemmät kriittistä käytäntöä soveltavat valmentajat ymmärsivät, että valmentajan kriittinen työ on vaikeaa, tarpeellista ja jatkuvaa.

Kramers ja Camire tarkastelivat nuorten kilpaurheilijoiden valmentajien kriittisten valmennuskäytäntöjen kehittämistä. Tutkimukseen osallistui yhdeksän kanadalaisvalmentajaa, jotka valmensivat nuoria urheilijoita suorituskeskeisissä ja vaativissa urheilu konteksteissa. Valmentajat osallistuivat kauden alussa ja lopussa puolistrukturoituun yksilöhaastatteluun. Lisäksi he laativat kauden aikana reflektoivan portfolioon.

Jokaisella valmentajalla oli erilainen käsitys siitä, miten tärkeänä he pitivät sosiaalisen oikeudenmukaisuutta urheilussa. He joutuivat usein toimimaan arvojaan vastaan, mikä vaikutti kielteisesti heidän hyvinvointiinsa. Valmentajat kokivat usein joutuvansa ristiriitaan tuloksia urheilijoiden hyvinvoinnin kustannuksella painottavien urheiluorganisaatioiden kanssa. Sukupuolten välinen epätasa-arvo, rasismi, seksismi, syrjintä ja mielenterveysongelmien laiminlyönti vaikuttivat heidän valmennettaviinsa.

Kriittisen tietoisuuden kehittämiseen näytti johtavan etenkin valmentajan aiempi altistuminen sosiaalisille ongelmille. Tämä motivoi heitä osallistumaan kriittiseen toimintaan. Dia-

logipohjaiset koulutusohjelmat ovat yksi keino lisätä valmentajien tietoisuutta. Myös ylhäältä alas suuntautuvia lähestymistapoja tarvitaan. Näitä ovat esimerkiksi toimintakäytäntöjen päivittäminen, ja urheilijoiden ja valmentajien tarpeita palvelevat osallistavat tilat.

Sosiaalisesti oikeudenmukaisten urheilu kontekstien edistämiseksi on ymmärrettävä, mitä reflektio on luonteeltaan ja käytännössä. Valmentajia voidaan auttaa jalostamaan kykyä kriittiseen pohdintaan, muuttamaan aikomukset teoiksi ja siirtymään pohtimisesta sosiaalisesti oikeudenmukaiseen toimintaan.

Kaikki valmentajilla ei välttämättä ole koulutusta käsitellä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ongelmien traumaattisia seurauksia. Sosiaalityöntekijöiden integroiminen urheilujärjestelmiin voisi tukea valmentajia kriittisten käytäntöjen kehittämisessä.

LÄHDE: Kramers, S. & Camire, M. 2024. "It's necessary work": Stories of competitive youth sport coaches' developing critical praxes. *The Sport Psychologist*. <https://doi.org/10.1123/tsp.2023>

Pedagogiikka

ANNU KAIVOSAARI
annu.kaivosaaari@uef.fi

Urheiluohjelmista sosioemotionaalista oppia?

URHEILUTOIMINTAAN OSALLISTUMINEN EI kehitä automaattisesti sosioemotionaalisia taitoja. Sen sijaan tavoitteellinen, sosioemotionaalisen kasvun tukemiseen sitoutunut urheilutoiminta voi parantaa niitä tehokkaasti.

Shenin kollegoineen yhdysvaltalaisutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lasten kokemuksia sosioemotionaalisten taitojen oppimisesta urheiluun suuntautuneessa nuorten kehittämissuunnitelmassa. Tapaustutkimus toteutettiin paikallisen jalkapalloseuran ja kirkon järjestämän kehittämissuunnitelman yhteydessä koronapandemian aikana vuonna 2020.

Toiminta perustui Hellisonin kehittämän vastuuntuntoisuuden mallin (*Teaching Person/ and Social Responsibility, TPSR-mode*) hyödyntämiseen. Jokainen tapaamiskerta perustui mallin toimintatapaan, jossa keskusteltiin mallin tasoista (esim. kunnioitus, auttaminen ja tukeminen) ja harjoiteltiin toimintaa. Lopuksi reflektoitii toimintaa ryhmässä ja itsenäisesti.

Tutkijat havainnoivat toimintaa 30 viikon ajan tehden kenttämuistiinpanoja ja haastatteluja. Haastattelut toteutettiin sekä yksilö- että fokusryhmähaastatteluina yhteensä seitsemälletoista 12-14-vuotiaalle pojalle, jotka tulivat vähävaraisista perheistä sekä erilaisista kulttuurisista ja etnisistä taustoista.

Vastuuntuntoisuuden malli osoittautui pedagogisesti tehokkaaksi. Se edistää urheilutoiminnassa lasten ja nuorten sosioemotionaalista kehitystä. Haastatellut lapset kuvasivat oppineensa ymmärtämään ja kunnioittamaan toisiaan ohjelman aikana. He sanoivat myös haluavansa käyttää oppimiaan sosioemotionaalisia taitoja jatkossa myös muissa ympäristöissä, erityisesti koulussa.